Počet zmínek: 1
Online: 1

Seskupeno dle: Typu média

Seřazeno dle: Datum vydání - od nejnovějších

Online 1

Jak je důležité potkat Idiota

přejít na web, zobrazit sken

Online, Datum publikace: 17.02.2026 0:00, Datum importu: 20.02.2026 10:47, Zdroj: divadelni-noviny.cz, Autor: Pavla Bergmannová, Rubrika: recenze, Periodicita: Denně, Provozovatel: divadelni-noviny.cz, Země: CZ, AVE: 5 000 Kč, GRP: 0,28, OTS: 25 000, Měsíční návštěvnost: 19 812, RU/den: 25 000

Režisér Jakub Šmíd před nedávnem zaujal diváky **ostravského Národního divadla moravskoslezského** působivým zpracováním Eurípidovy tragédie Médea. Po příznivém přijetí tohoto titulu, který od své premiéry v dubnu 2024 stále poutá pozornost širokého publika i odborné veřejnosti, vedení souboru činohry přizvalo talentovaného tvůrce opětovně ke spolupráci. Šmíd se rozhodl na jevišti Divadla Antonína Dvořáka oživit další výrazné klasické dílo – Dostojevského román Idiot.

Robert Finta (kníže Myškin), Kamila Janovičová (Nastasja Filippovna), Mateo Fajgl (Ivolgin)
Foto: Martin Kusyn

Zcela novou dramatizaci pro Ostravu připravil Norbert Závodský, který vyšel z nejnovějšího překladu Libora Dvořáka. Zachoval samozřejmě ústřední dějovou linku symbolického návratu knížete Myškina, který po dlouhém léčení ve Švýcarsku přijíždí zpět do Ruska. Mnohovrstevnaté dílo s celým spektrem autorem barvitě líčených figur a jejich světů pak Závodský logicky zredukoval. Detailní pozornost soustředil především na vztahový milostný čtyřúhelník Myškin – Nastasja Filippovna – Rogožin – Aglaja Jepančinová, čímž plasticky poukázal na různé podoby veskrze tragické a destruktivní lásky. Charaktery většiny ostatních postav jsou víceméně uchovány a ve zkratce velmi výstižně načrtnuty, a to z důvodu nezbytného obeznámení diváka s kontextem událostí a vztahů, ale i v návaznosti na logičnost jednání. Toto pojetí také umožňuje postavit proti sobě hrdiny v podstatě generačně. Na jedné straně stojí pseudoautority zkorumpované, cynické a materialismem ovládané ruské společnosti se svými nepsanými pravidly a konvencemi. Vůči tomuto starému světu se vymezuje právě Myškin coby čistý nepopsaný list a zosobnění zdánlivé naivity, ale zejména čisté křesťanské lásky, mravnosti, soucitu a upřímnosti. Touto svou cizorodostí vše kolem sebe nenásilně narušuje a na svou stranu strhává – více či méně a alespoň na chvíli – Rogožina, Nastasju Filippovnu a Aglaju. Tragické vyústění pak lze vnímat i v symbolické rovině jako nemožnost napravit svět Ruska a jeho hodnot, tedy jako varování, které může v kontextu současných událostí mezi diváky podstatně zarezonovat.
Zásadní sdělení přebírají herci

Byť je Dostojevskij – i přesto, že nenapsal žádnou divadelní hru – často označován za největšího dramatika 19. století, což pramení z mimořádného napětí i scénické struktury jeho románů, má Závodského dramatizace v řadě ohledů spíš „rozhlasový“ potenciál. Je poměrně rozsáhlá a opravdu hodně se tu mluví a filozofuje. Ovšem množství replik s řadou nosných myšlenek a filozofických úvah, které vyžadují hereckou i divákovu koncentraci, jaksi ubírá prostor k rozvinutí vnějších akcí. A snad právě to se podepsalo i na jisté vnější statičnosti inscenace. To pro Jakuba Šmída dříve tak typické propojení všech divadelních složek, které svým užitím posilují a často i znásobují významy textu (což je případ Médey), zde funguje bohužel jen částečně. Například ve scénickém řešení Petra Vítka. Ten jeviště vyplnil velkým otevřeným boxem, do něhož postavy vstupují buď dveřmi v jeho stěnách, nebo po schodišti vedeném přímo z nitra orchestřiště. Univerzální prostor ve výtvarné stylizaci respektuje jak historizující prvky s nádechem architektonické pompéznosti odkazující k době vzniku předlohy, tak nadčasové pojetí propojující dílo se současností (kterou mimochodem navozuje užití v ruštině zpívaných pop songů z dílny Ivana Achera). Vítkův box se pak z nádražní haly s několika robustními dřevěnými lavicemi v úvodní scéně mění jejich přeskupováním, případně díky posunům stěn, v další dějiště – salony, byty, taneční sál nebo kostel. Byť tato řešení nabízejí velmi funkční proměny a v rozmanitých obrazových kompozicích i jistou vizuální opulentnost (efektní jsou zejména průhledy v zadní stěně, kdy se tu plasticky pracuje také se světlem), plní především výsostně estetickou roli jakési ozdoby. Všechna zásadní sdělení jsou

tentokrát soustředěna hlavně do složky herecké.

Kamila Janovičová (Nastasja Filippovna) a Petr Panzenberger (Rogožin)
Kamila Janovičová (Nastasja Filippovna) a Petr Panzenberger (Rogožin)
Foto: Martin Kusyn

Do role knížete Myškina tvůrci obsadili Roberta Fintu, který své předchozí – ať již vážné, či komediální – role pojímal vždy velmi energicky a s nesmírně pestrou škálou fyzického projevu. Ve Šmídově inscenaci nicméně dostal až jakýsi protiúkol a při ztvárnění Myškina všechna ta dříve užívaná výrazná vnější gesta i charakteristickou těkavost zcela opustil. Na jeviště vstupuje nenápadně, hovoří plynule a v přirozené intonaci běžné mluvy. Jeho kníže je vlastně takovým současným Ježíšem – hrdinou nadaným schopností vidět a probouzet v každém to dobré. Po jevišti se Finta pohybuje s důstojností, zároveň civilností i silou přijmout s pokorou zlomyslnost ostatních. Jedinou výjimkou jsou scény realisticky pojatých epileptických záchvatů, kterým hrdina propadá tím častěji, čím více na něj dopadá zlo okolí. Umírněnou polohou se jednak vymyká většině ostatních herců, jednak tak ideálně vystihl Myškinovu křehkost, kterou by vnější herecká exprese zcela roztříštila. Daří se mu to zejména ve velmi působivých monolozích – například v tom o fotoaparátu, který je podobenstvím jeho citlivého vhledu do ostatních, nebo ve výstupu před staženou železnou oponou, kdy je symbolicky vyvržen ze světa zla, ale zároveň si i uvědomuje, že ne vše může změnit.

Vedle Roberta Finty se pak svých příležitostí – s ohledem na rozsah rolí – nejvýrazněji chopili další herci ztvárňující postavy ústřední vztahové linky. Petr Panzenberger vyniká v roli Rogožina coby symbolického protipólu Myškina, nicméně našel pro něj také relativně civilní polohu bez zbytečných gest. Daří se mu upozadit agresivní posedlost Rogožina, aniž by tím utrpěla celková ambivalentnost postavy, dokonce v divákovi probouzí i jistý soucit se svým hrdinou. Přes osudové sepětí Rogožina a Myškina láskou k Nastasje Filippovně pak z obou hrdinů Šmídovo pojetí nečiní soky. Nastasju Filippovnu Kamila Janovičová pojala v mnohem větší expresi. Postupně ji posouvá od prvotní cyničnosti, jíž její hrdinka musí zakrýt svou méněcennost, k něžnosti. Vnitřní utrpení herečka vyjadřuje výraznou oscilací mezi extrémními polohami vulgárních výkřiků a dojemných zpovědí. V roli Aglaji Jepančinové suverénně obstála nová posila souboru – mladičká Hana Piterková, která svou rebelku přesvědčivě a sebejistě připravila o iluze.

Ostatní herci vytvářejí spíše drobnější tragikomické portréty typů tvořících panoptikum degenerované ruské společnosti (nejen) 19. století, která se zmítá touhou po penězích a společenském postavení. Nicméně ani zde se Jakub Šmíd neuchýlil ke zbytečnému patosu. S ním úspěšně bojuje skrze lehkou nadsázku a zcizovací efekty. Toho dosahuje zejména nečekaným zcivilňováním některých narážek, které nadčasově rozesmávají diváky. Dále díky více či méně překvapivému užití naddimenzovaných částí kostýmů, jejichž autorem je Martin Chocholoušek. Kostýmy či jejich části tak slouží k přesnému vystižení postav i ke groteskním momentům (například silně vycpaná svalnatá ramena svršku intrikána Lebeděva, šaškovská čepice reprezentanta nízkých pudů Ferdyščenka, obrovské chlupaté válenky, v nichž Rogožin vstupuje na scénu, aby poukázal na svou suverenitu, nebo obrovské Myškinovy palčáky podtrhující jeho dětskou nevinnost).

Šmídova inscenace rezonuje hlavně díky velmi silnému rozvíjení myšlenky, zda je v dnešní netečné a často nemorální společnosti ještě vůbec možné vzbudit lidskost, ryzost a dobro. A zároveň nabídnout morální vzor, který by v reálném světě přežil. V tom je jeho inscenace zásadní a potřebná a režisérovi se v ní daří ty pozitivní stránky objevovat a probouzet. V řadě postav – například v případě Nastasji Filippovny – výrazněji, v jiných aspoň na chvilku. A byť by se mohlo zdát, že pro dobro není na tomto světě místo, může inscenace diváky silně oslovit právě v zamyšlení, jak k němu najít vlastní cestu.

Fjodor Michajlovič Dostojevskij: Idiot

Překlad: Libor Dvořák

Dramatizace: Norbert Závodský

Režie: Jakub Šmíd

Dramaturgie: Pavel Gejguš

Scéna: Petr Vítek

Kostýmy: Martin Chocholoušek

© 2026 Newton Media CZ | newtonmedia.eu

Hudba a texty písní: Ivan Acher

Národní divadlo moravskoslezské, premiéra 10. ledna 2026 (psáno z reprízy 20. ledna)

Dn

předplatné přihlásit se

Recenze 17. 2. 2026

Jak je důležité potkat Idiota

Pavla Bergmannová

Režisér Jakub Šmíd před nedávnem zaujal diváky ostravského Národního divadla moravskoslezského působivým zpracováním Eurípidovy tragédie Médea. Po příznivém přijetí tohoto titulu, který od své premiéry v dubnu 2024 stále poutá pozornost širokého publika i odborné veřejnosti, vedení souboru činohry přizvalo talentovaného tvůrce opětovně ke spolupráci. Šmíd se rozhodl na jevišti Divadla Antonína Dvořáka oživit další výrazné klasické dílo – Dostojevského román Idiot.

Robert Finta (kníže Myškin), Kamila Janovičová (Nastasja Filippovna), Mateo Fajgl (Ivolgin) Foto: Martin Kusyn

Zcela novou dramatizaci pro Ostravu připravil Norbert Závodský, který vyšel z nejnovějšího překladu Libora Dvořáka. Zachoval samozřejmě ústřední dějovou linku symbolického návratu knížete Myškina, který po dlouhém léčení ve Švýcarsku přijíždí zpět do Ruska. Mnohovrstevnaté dílo s celým spektrem autorem barvitě líčených figur a jejich světů pak Závodský logicky zredukoval. Detailní pozornost soustředil především na vztahový milostný čtyřúhelník Myškin – Nastasja Filippovna – Rogožin – Aglaja Lepančinová, čímž plasticky poukázal na různé podoby veskrze tragické a destruktivní lásky…

Článek je placený.

Robert Finta (kníže Myškin), Kamila Janovičová (Nastasja Filippovna), Mateo Fajgl (Ivolgin) Foto: Martin Kusyn

Zcela novou dramatizaci pro Ostravu připravil Norbert Závodský, který vyšel z nejnovějšího překladu Libora Dvořáka. Zachoval samozřejmě ústřední dějovou linku symbolického návratu knížete Myškina, který po dlouhém léčení ve Švýcarsku přijíždí zpět do Ruska. Mnohovrstevnaté dílo s celým spektrem autorem barvitě líčených figur a jejich světů pak Závodský logicky zredukoval. Detailní pozornost soustředil především na vztahový milostný čtyřúhelník Myškin – Nastasja Filippovna – Rogožin – Aglaja Jepančinová, čímž plasticky poukázal na různé podoby veskrze tragické a destruktivní lásky...

Článek je placený.
Užijte si Divadelní noviny naplno a kupte si předplatné nebo se přihlaste.

Chci předplatné

10 čísel časopisu přímo do vaší schránky
Přístup ke všem článkům Online
Koupit jedno číslo na zkoušku
Slevy pro studenty a seniory

E-shop Divadelních novin

Dn

Kulturní portál pro divadlo a jiné obory

Redakce
redakce@divadelni-noviny.cz

Celetná 17, 110 00 Praha 1
Česká republika